

Skatteutskottets betänkande

1984/85:64

om beskattningen av statens bostadsfinansieringsaktiebolag m. m.
(prop. 1984/85:150 Bil 1:6)

Sammanfattning

Propositionen innehåller, i vad den hänvisats till skatteutskottet, förslag om att riksdagen skall anta ett vid propositionen fogat författningsförslag av följande lydelse.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom föreskrivs att 2 § 8 mom. lagen (1947: 576) om statlig inkomstskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

8 mom.² Har en kooperativ förening av vinsten av sin kooperativa verksamhet lämnat rabatt eller pristillägg i förhållande till gjorda köp eller försäljningar, medges avdrag för denna utdelning.

En kooperativ förening, vars huvudsakliga verksamhet avser rörelse, har också rätt till avdrag för utdelning som lämnas i förhållande till inbetalda insatser enligt lagen (1951: 308) om ekonomiska föreningar. I fråga om andra insatser än förlagsinsatser medges emellertid inte avdrag till den del det utdelade beloppet tillfaller någon som enligt 7 § 8 mom. inte är skattskyldig för utdelningen. Avser denna del av utdelningen högst 10 procent av utdelningen på annat än förlagsinsatser är dock utdelningen i sin helhet avdragsgill.

Är en ekonomisk förening direkt eller indirekt centralorganisation för kooperativa föreningar, vilkas verksamhet huvudsakligen avser rörelse, har centralorganisationen – även om den inte är kooperativ enligt tionde- tolfte styckena nedan – rätt till avdrag för utdelning på förlagsinsatser. Om centralorganisationens verksamhet huvudsakligen avser rörelse medges avdrag vid beräkning av inkomst härav. I annat fall medges avdrag vid beräkning av inkomst av kapital.

Avdrag för utdelning får göras i endast en förvärvskälla och skall avse det räkenskapsår som utdelningen hänförs till.

Avdrag medges endast om föreningen visar att förutsättningar för avdrag föreligger. Yrkande om avdrag skall göras på särskild blankett enligt formulär som riksskatteverket fastställer.

Sparbank får göra avdrag för bidrag till sparbankernas säkerhetskassa.

Sparbankernas säkerhetskassa får göra avdrag för utdelning till sparbankerna.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1974: 770.

² Senaste lydelse 1984: 1061.

Nuvarande lydelse

Sveriges allmänna hypoteksbank och Konungariket Sveriges stads- hypotekskassa får göra avdrag för belopp, som avsatts till reservfond, i den mån avsättningen är nödvändig för att uppbringa fonden till ett belopp motsvarande två procent av inrättningens skulder.

Hypoteksförening får göra avdrag för belopp, som avsatts till reserv- eller säkerhetsfond, i den mån avsättningen är nödvändig för att uppbringa fonden till ett belopp motsvarande två och en halv procent av föreningens skulder.

Föreslagen lydelse

Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stads- hypotekskassa och *Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag* får göra avdrag för belopp, som avsatts till reservfond, i den mån avsättningen är nödvändig för att uppbringa fonden till ett belopp motsvarande två procent av inrättningens skulder. Hypoteksförening får göra avdrag för belopp, som avsatts till reserv- eller säkerhetsfond, i den mån avsättningen är nödvändig för att uppbringa fonden till ett belopp motsvarande två och en halv procent av föreningens skulder.

Har reserv- eller säkerhetsfond som avses i åttonde stycket satts ned skall – om avdrag för fondavsättningen har medgetts – ett belopp motsvarande det nedsatta beloppet tas upp som intäkt.

En ekonomisk förening är i beskattningshänseende att anse såsom kooperativ, om den är *öppen* och i sina angelägenheter tillämpar *lika rösträtt*.

För att en förening skall anses vara *öppen* fordras inte bara att den enligt sina stadgar är berättigad att när som helst anta nya medlemmar, utan också att den faktiskt visar sig villig att anta till medlem var och en, som är bosatt inom föreningens verksamhetsområde eller tillhör dess angivna verksamhetskrets, förbinder sig att följa föreningens stadgar och beslut och som därjämte skäligen kan antas komma att som medlem bidra till förverkligandet av föreningens i stadgarna angivna syfte. Den omständigheten, att styrelsen eller annat föreningsorgan äger rätt att pröva inträdesansökningarna och avvisa sådana sökande, som inte besitter nu nämnda kvalifikationer för medlemskap, betar inte föreningen dess egen- skap av *öppen*. I det fall att en förening säljer till utomstående kan den som regel inte utan att förlora sin öppna karaktär vägra att motta som medlem någon som kan visa, att han brukar köpa förnödenheter genom föreningen. Anser föreningens styrelse emellertid, att vederbörande köpare på grund av rent personliga förhållanden inte kan beviljas medlemskap – i en stor förening, som säljer till utomstående, är det omöjligt att i varje fall inskränka försäljningen till personer, som skulle vara önskvärda som medlemmar – så bör föreningen för att anses såsom *öppen* ha skyldighet att i *ekonomiskt hänseende* jämställa honom med medlem, det vill säga ge honom samma återbäring på köpta varor som medlem erhåller.

Kooperativa föreningars centralorganisationer är att anse såsom öppna, även om inträde beviljas blott sådana lokala föreningar, som fyller av centralorganisationen uppställda krav på stadgar, skötsel och ekonomisk soliditet, och även om endast ett enda företag inom varje område antas såsom medlem. Vad angår kravet på *lika rösträtt* så berövas en centralor- ganisation inte dess kooperativa karaktär, om rösträtten bland dess första-

handsmedlemmar, föreningarna, utövas efter föreningarnas medlemsantal.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985. Bestämmelserna om avdrag för Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag tillämpas första gången vid 1986 års taxering. Bestämmelserna om beskattning vid nedsättning av reserv- eller säkerhetsfond tillämpas första gången vid 1987 års taxering.

Utskottet

Riksdagen fattade år 1984 beslut om ett nytt system för finansiering av bostadslån m. m. (prop. 1983/84: 90, BoU 28, rskr 303). Beslutet innefattade bildandet av ett av staten helägt kreditaktiebolag. Bolagets uppgift skulle vara att på den prioriterade kreditmarknaden låna upp de medel som krävs för den statliga bostadslånegivningen. Det nya bolaget – Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag – börjar sin verksamhet senare i år.

Bolagets verksamhet kommer att ha en liknande karaktär som den verksamhet som bedrivs av Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och Sveriges allmänna hypoteksbank. För närvarande kan dessa institutioner bygga upp obeskattade reserver genom avdragsgilla avsättningar till reservfond. Avdragsrätten för dessa avsättningar regleras i 2 § 8 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt (SIL). Avdrag får ske så länge fonden inte överstiger 2 % av skulderna.

Det till skatteutskottet remitterade förslaget i propositionen innebär att Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag erhåller samma rätt till avdrag för avsättning till reservfond som tillkommer stadshypotekskassan och hypoteksbanken. Det innebär att avsättningar till fonden blir avdragsgilla så länge fonden inte överstiger 2 % av bolagets skulder. Samtidigt föreskrivs att medgivet avdrag för avsättning till reservfond eller säkerhetsfond skall återföras till beskattning i den mån fonden sätts ned, exempelvis i samband med förlusttäckning.

Företrädare för stadshypotekskassan och hypoteksbanken har vid uppvaktning inför utskottet och i en till utskottet ingiven skrivelse framhållit att någon motsvarighet till den i propositionen föreslagna regeln om återföring till beskattning av reservfondsmedel hittills inte funnits i skattelagstiftningen. Avdraget har för hypoteksinstitutionerna haft karaktären av ett slutligt avdrag vid beskattningen.

I skrivelsen framhålls att reservfonden hos stadshypotekskassan innehåller såväl medel som avsatts före 1943 – när någon skattskyldighet alls inte förelåg – och medel som avsatts därefter och för vilka avdrag erhållits som slutligen också medel för vilka avdrag inte medgivits till följd av den begränsning till 2 % av skuldbeloppet som gäller för avdragsrätten. Det anförts också att den nya regeln för hypoteksinstitutionernas del kommer att bli principiellt retroaktiv till sin verkan. Det förhållandet att särskilda övergångsbestämmelser saknas i förslaget innebär nämligen – sägs det – att

en återföring till beskattning kommer att ske när reservfondsmedel kommer till användning.

Såvitt utskottet kan bedöma har frågan om beskattning av reservfond för hypoteksinstitutionernas del praktiskt sett en begränsad betydelse. I en eventuell förlustsituation, då reservfonden behöver tas i anspråk, torde – vilket också framhålls i skrivelsen – regelmässigt föreligga en skattemässigt avdragsgill förlust som neutraliserar i vart fall den omedelbara effekten av återföringen. I de fall då reserv- eller säkerhetsfonden består av såväl beskattade som obeskattade medel torde företaget ha möjlighet att självt välja vilken del av fonden som skall sättas ned och på så sätt påverka skatteresultatet.

Utskottet har emellertid förståelse för de i skrivelsen framförda argumenten. Från kreditvärdighetssynpunkt måste det vara av betydelse för hypoteksinstitutionerna att de kan redovisa de reservfonder de hittills byggt upp som beskattat eget kapital och inte som en i princip obeskattad reserv.

Med hänsyn härtil anser utskottet sig böra så till vida tillstyrka framställningen, att bestämmelserna om beskattning vid nedsättning av reserv- eller säkerhetsfond endast blir tillämpliga i fråga om fondavsättningar som hänförs sig till 1986 års taxering eller senare. Det betyder att hypoteksinstitutionerna behöver tillämpa de nya reglerna bara i fråga om avsättningar som äger rum efter ikraftträdandet. Syftet med framställningen torde härigenom vara i huvudsak tillgodosett. Utskottets ställningstagande föranleder ett tillägg till övergångsbestämmelserna.

Med det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med anledning av proposition 1984/85:150 i vad propositionen hänvisats till skatteutskottet antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt med den ändringen att övergångsbestämmelserna erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

Regeringens förslag

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985. Bestämmelserna om avdrag för Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag tillämpas första gången vid 1986 års taxering. Bestämmelserna om beskattning vid nedsättning av reserv- eller säkerhetsfond tillämpas

Utskottets förslag

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1985. Bestämmelserna om avdrag för Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag tillämpas första gången vid 1986 års taxering. Bestämmelserna om beskattning vid nedsättning av reserv- eller säkerhetsfond tillämpas

första gången vid 1987 års taxering. första gången vid 1987 års taxering
*och gäller för fondavsättningar som
hänför sig till 1986 års taxering eller
senare.*

Stockholm den 21 maj 1985

På skatteutskottets vägnar

RUNE CARLSTEIN

Närvarande: Rune Carlstein (s), Stig Josefson (c), förste vice talman
Ingegerd Troedsson (m), Olle Westberg (s), Bo Lundgren (m), Bo Forslund
(s), Egon Jacobsson (s), Karl Björzén (m), Kjell Johansson (fp), Anita
Johansson (s), Lars Hedfors (s), Ewy Möller (m), Bruno Poromaa (s),
Karl-Anders Petersson (c) och Torgny Larsson (s).

